

WYZWANIA

WSPÓŁCZESNEGO

PUBLIKOWANIA

CHALLENGES

OF CONTEMPORARY

PUBLISHING

WYDAWNICTWO
POLITECHNIKI
LUBELSKIEJ

WYZWANIA WSPÓŁCZESNEGO PUBLIKOWANIA

CHALLENGES OF CONTEMPORARY PUBLISHING

REDAKCJA / EDITED BY

KATARZYNA WEINPER

LUBLIN 2025

RECENZENCI / REVIEWERS:

Professor Anita Hass-Tokarz, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin
Professor Rafał Moczko, Nicolaus Copernicus University in Toruń

REDAKTOR NAUKOWY / EDITOR:

Katarzyna Weinper, PhD, ORCID: 0000-0002-1872-9006
Lublin University of Technology
ROR <https://ror.org/024zjzd49>

REDAKTOR PROWADZĄCY / MANAGING EDITOR:

Karolina Famulska-Ciesielska

KOREKTA / PROOFREADING:

Magdalena Chołojczyk, Monika Szarama, Karolina Famulska-Ciesielska

TŁUMACZENIE NA J. ANGIELSKI / TRANSLATION INTO ENGLISH:

Paweł Chrapowicki (Introduction, chapters 2–4, 6–8, 10 & 11)

TŁUMACZENIE NA J. POLSKI / TRANSLATION INTO POLISH:

Karolina Famulska-Ciesielska (chapters 5 & 9)

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD I ŁAMANIE / GRAPHIC DESIGN, TYPESETTING AND DTP:

Łukasz Maj

ISBN (printed version) 978-83-7947-651-0

ISBN (digital version) 978-83-7947-652-7

DOI: 10.35784/9788379476527

Publikacja wydana za zgodą Rektora Politechniki Lubelskiej /

Published with the approval of Rector of Lublin University of Technology

WYDAWCA / PUBLISHER:

Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej
Ul. Nadbystrzycka 36C, 20-618 Lublin
www.wpl.pollub.pl

The book is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike License 4.0 (CC BY-SA 4.0).

Nakład/Imprint: 30 egz./copies

**RADA NAUKOWA WYDAWNICTWA POLITECHNIKI LUBELSKIEJ /
SCIENTIFIC COUNCIL OF THE LUBLIN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY PUBLISHING HOUSE**

Przewodnicząca / Head of the Scientific Council:

Agnieszka Rzepka

Dyrektor Centrum Informacji Naukowo-Technicznej /

Director of the Center of Scientific and Technical Information:

Katarzyna Weinper

Przedstawiciele dyscyplin naukowych / Representatives of scientific disciplines:

Marzenna Dudzińska

Małgorzata Franus

Arkadiusz Gola

Beata Kowalska

Grzegorz Komarzynieć

Jarosław Latański

Tomasz Lipecki

Zbigniew Łagodowski

Lucjan Pawłowski

Natalia Przesmycka

Halina Rarot

Magdalena Rzemieniak

Arkadiusz Syta

Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej / Lublin University of Technology Publishing House:

Magdalena Chołojczyk

Karolina Famulska-Ciesielska

Katarzyna Pełka-Smętek

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
Rola wydawnictwa uczelnianego w procesie tworzenia i publikowania czasopism naukowych	15
Beata Jankowiak-Konik	
Biblioteka – wydawca czy koordynator? Podsumowanie pięciu lat działalności Platformy czasopism Uniwersytetu Opolskiego	23
Dorota Wierzbicka-Próchniak, Danuta Szewczyk-Kłos	
Działania pro jakościowe w strategii rozwoju czasopism UAM realizowane poprzez Platformę PRESSto	35
Aleksandra Szulc, Małgorzata Adamczak, Agnieszka Wiktor-Sass, Blanka Mrowicka	
Wyjść cało z tradycji. Zagadnienia Rodzajów Literackich jako nowoczesne czasopismo naukowe	51
Anna Zatora	
Problemy czasopism publikujących online	67
Jesper Boserup Thestrup	
Oplaty w polskich czasopismach <i>open access</i>	77
Aneta Drabek	
Czy biblioteka naukowej przeszkadza brak polityki otwartości? Przypadek Uniwersytetu Łódzkiego	91
Anna Zatora	
Droga do zmiany poziomu otwartości dorobku naukowego Politechniki Lubelskiej – obraz ostatnich sześciu lat	107
Monika Szarama, Łukasz Tomczak	

Porównanie schematów działania w procesach publikowania bibliotecznego w różnych modelach otwartego dostępu – praktyki Bibliotek Uniwersytetu Nebraski w Lincoln	123
Sue Ann Gardner	
Jak pomóc sobie i autorom – zestaw dobrych praktyk eliminujących nieświadome łamanie prawa	137
Joanna Błasiok, Kamila Kokot-Kanikuła	
Monografie w otwartym dostępie: jakich modeli i narzędzi publikowania potrzebujemy?	157
Marta Świetlik, Magdalena Wnuk	

TABLE OF CONTENTS

Introduction	173
Role of a University Publisher in the Process of Creating and Publishing the Scientific Journals Beata Jankowiak-Konik	177
Library – publisher or coordinator? Summary of five years of the University of Opole Journals Platform activity Dorota Wierzbicka-Próchniak, Danuta Szewczyk-Kłos	185
Quality-focused activities and tasks in the strategy for the development of AMU journals published on the PRESSto Aleksandra Szulc, Małgorzata Adamczak, Agnieszka Wiktor-Sass, Blanka Mrowicka	197
Evolving from Tradition: <i>The Problems of Literary Genres</i> as a Contemporary Scholarly Journal Anna Zatora	215
Problems that journals have when they publish online Jesper Boserup Thestrup	229
Fees in Polish Open Access Journals Aneta Drabek	237
Does a Lack of an Openness Policy hamper the Academic Library? The Case of the University of Lodz Anna Zatora	251
The journey of changing LUT's scholarly output openness – an image of the last six years Monika Szarama, Łukasz Tomczak	267

Comparison of Library Publishing Workflows by Open Access Model as Practiced in the University of Nebraska–Lincoln Libraries	281
Sue Ann Gardner	
How to Help Yourself and Authors – a Set of Good Practices to Eliminate Unconscious Infringement	293
Joanna Błasiok, Kamila Kokot-Kanikuła	
Open Access Monographs: An Exploration of Publishing Models and Necessary Tools	311
Marta Świetlik, Magdalena Wnuk	

Anna Zatora

ORCID: 0000-0003-4597-5568

Katedra Teorii Literatury

Instytut Kultury Współczesnej

Wydział Filologiczny

Uniwersytet Łódzki

ROR: <https://ror.org/05cq64r17>

WYJŚĆ CAŁO Z TRADYCJI. ZAGADNIENIA RODZAJÓW LITERACKICH JAKO NOWOCZESNE CZASOPISMO NAUKOWE

Abstrakt: W artykule analizuję czasopismo naukowe *Zagadnienia Rodzajów Literackich* / *The Problems of Literary Genres* (ISSN 0084-4446, e-ISSN 2451-0335) pod kątem przekształcenia modelu wydawania periodyku z modelu tradycyjnego w model *open access*. Konieczność dostosowania się do zmieniającego się rynku wydawniczego w Polsce i na świecie, wynikająca również z rozwoju otwartej nauki, wymusza na wydawcach i redakcjach czasopism podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia widoczności publikowanych treści, bezpieczeństwa danych i zgodności z międzynarodowymi standardami, m.in. opracowania metadanych. W ciągu ostatnich kilku lat z inicjatywy redakcji i przy aprobach wydawcy wprowadzono w *Zagadnieniach Rodzajów Literackich* wiele zmian – od przeniesienia strony czasopisma na platformę OJS, przez udostępnienie numerów archiwalnych w repozytorium instytucjonalnym i wprowadzenie otwartych licencji, po standaryzację metadanych. Artykuł przedstawia historię rozwoju czasopisma ze szczególnym uwzględnieniem współpracy redakcji z Łódzkim Towarzystwem Naukowym (główny wydawca), Wydawnictwem Uniwersytetu Łódzkiego (współwydawca) oraz Biblioteką Uniwersytetu Łódzkiego (administrator repozytorium). Przypadek *Zagadnień Rodzajów Literackich* dowodzi, że czasopismo humanistyczne istniejące od 65 lat może spełniać wymagania stawiane nowoczesnym periodykom naukowym w świecie otwartej nauki i transformacji cyfrowej.

Słowa kluczowe: polskie czasopisma naukowe, otwarty dostęp, otwarta nauka w Polsce, *Zagadnienia Rodzajów Literackich*, Stefania Skwarczyńska

CZASOPISMA NAUKOWE W XXI WIEKU – KLĘSKA URODZAJU?¹

Napisanie artykułu naukowego powinno być najtrudniejszą, zaraz po przeprowadzeniu badań, częścią cyklu pracy naukowca. Komunikacja naukowa została jednak na tyle zdominowana przez jej aspekt ewaluacyjny, że tzw. mierzenie nauki (Kulczycki, 2023) stało się kluczowe i wpłynęło znacząco m.in. na rynek wydawnictw naukowych, a co za tym idzie – najtrudniejsze okazuje się dziś nie przygotowanie rozprawy naukowej, lecz znalezienie odpowiedniego dla niej miejsca.

Trudno określić, ile jest aktywnych czasopism naukowych w Polsce. Dane są zmienne, codziennie rejestrowane są nowe numery ISSN i e-ISSN, czasopisma zawieszają i wznowiają działalność, a biorąc pod uwagę dążenie do umiędzynarodowienia nauki, należałoby postawić pytanie: ile jest aktywnych czasopism naukowych na świecie? W datowanym na 18 lipca 2023 r. wykazie czasopism punktowanych Ministerstwa Edukacji i Nauki znalazło się 34 318 periodyków (MEiN, 2023). W opublikowanym w czerwcu 2023 r. CiteScore Metric 2022 firmy Elsevier (badanie wpływu cytowań periodyków naukowych) jest mowa o ponad 28 100 tytułach aktywnych czasopism (Scopus, 2023), a są to przecież wyłącznie czasopisma indeksowane w bazie Scopus. Zajmuję się łódzkim czasopiśmstwem, więc warto dodać, że Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego w 2021 r. wydawało 40 periodyków naukowych (drugie miejsce w Polsce pod względem liczby wydawanych czasopism, pierwsze wśród podmiotów z sektora publicznego²). Sam Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego na swojej stronie internetowej informuje w tej chwili³ o 22 aktywnych tytułach czasopism naukowych z nim związanych — a to tylko jeden wydział jednej polskiej uczelni⁴. Łódzki literaturoznawca mógłby opublikować co najmniej kilka prac rocznie w samych instytucjonalnych periodykach⁵.

¹ Artykuł powstawał w 2023 r. i pozostaje osadzony w ówczesnej sytuacji społecznej i prawnej. Zmianie uległy niektóre opisywane elementy rzeczywistości (np. ministerstwo właściwe ds. nauki czy polityka Narodowego Centrum Nauki dotycząca otwartego dostępu), ale i zmodernizowano witrynę omawianego czasopisma (układ treści) i zmieniono zasady licencjonowania (domyślna licencja: CC BY; nowy wzór umowy wydawniczej od 2025) – są to zmiany potwierdzające kierunek rozwoju periodyku przedstawiony w tekście.

² Pierwszą lokatę zajął DeGruyter/Sciendo, wydając 141 tytułów. Zob. *Biała Księga...* (2021), s. 15.

³ Dane na dzień 14.08.2023 r., zob. <https://www.filolog.uni.lodz.pl/strefa-pracownika/publikacje-i-czasopisma-wydzialowe>.

⁴ W raporcie OPI za rok 2022 jest mowa o 608 instytucjach naukowych, tworzących „sferę nauki”, w tym o 369 uczelniach (*Nauka w Polsce...*, 2022, s. 14). Oczywiście nie wszystkie wydają czasopisma naukowe, jednak wystarczy, żeby robiła to połowa, by liczba periodyków była wysoka.

⁵ Co oczywiście nie byłoby wskazane – przykład pokazuje jednak skalę problemu.

Z morza tytułów naukowiec musi wyłowić taki, który spełni jego oczekiwania pod wieloma względami. Najlepiej, żeby czasopismo było punktowane przez MEiN (to istotne dla pracodawcy, czyli najczęściej uczelni / ośrodka naukowego ocenianego przez MEiN i istotne dla samego naukowca, który również jest przez pryzmat „punktodochodowości” oceniany), akceptowane przez grantodawcę (jeśli badanie jest finansowane dodatkowo z grantu, a często jest), indeksowane w prestiżowych bazach danych i dobrze widoczne (wskaźniki cytowań), rzetelne (zwłaszcza w obliczu rosnącego problemu tzw. czasopism drapieżnych⁶), zgodne z reprezentowaną przez badacza dyscypliną (a wciąż pojawiają się nowe dyscypliny, jak choćby niedawno wprowadzona przez MEiN polonistyka), a także – *last but not least* – o wysokiej wartości naukowej (z wiarygodną redakcją i procesem recenzowania). Do wymienionych aspektów należy dodać jeszcze powiązane z nimi kwestie kosztów publikacji (*article processing charges* i ewentualne inne koszty) i praw autorskich (dbałość o nieprzekazywanie praw majątkowych do tekstów i wskazywanie odpowiednich licencji), na które coraz częściej zwraca się uwagę, zwłaszcza w kontekście publikowania w modelach *open access* (Brzozowska, Piestrzyński i Zatora, 2021).

Współczesny, bardzo wymagający, model publikowania tekstów naukowych to wyzwanie nie tylko dla autorów, ale również dla wydawców i redakcji czasopism. Utrzymanie się na rynku (czy w „sferze nauki”, jeśli odejść od postrzegania publikacji naukowych w kontekście biznesowym) nie jest łatwe, a jeśli przy tym twórcom periodyku zależy na zachowaniu wysokiej jakości naukowej i dziedzictwa historycznego, w niektórych przypadkach nawet wielu pokoleń, konieczne okazuje się balansowanie między tradycją a nowoczesnością. Niniejszy tekst prezentuje sylwetkę jednego z najstarszych polskich czasopism o profilu literaturoznawczym, które od ponad sześćdziesięciu lat znacząco wpływa na rozwój badań przede wszystkim nad genologią literacką.

ZAGADNIENIA RODZAJÓW LITERACKICH. FORMY KULTURY I TEORII

Tytuł *Zagadnienia Rodzajów Literackich*⁷ (ang. *The Problems of Literary Genres*) dla współczesnego czytelnika, nawet dla tego, do którego czasopismo jest adresowane, czyli dla badacza/pasjonata literatury, brzmi nieco archaicznie i hermetycznie. Rodzaje i gatunki literackie, będące wciąż przedmiotem studiów, nie przestały być ważne, jednak

⁶ Na temat problemów z tzw. drapieżnymi czasopismami/wydawcami – zob. Grudniewicz i in., 2019.

⁷ Rok założenia: 1958. ISSN: 0084-4446, e-ISSN: 2451-0335. DOI: <https://doi.org/10.26485/ZRL>. Witryna internetowa: <https://journals.ltn.lodz.pl/index.php/Zagadnienia-Rodzajow-Literackich/index>. E-mail: zrl@uni.lodz.pl.

już w 1957 r., gdy rodziła się idea *Zagadnień Rodzajów Literackich*, w polskim środowisku naukowym wyrażano wątpliwość, czy tak wąski zakres tematyczny nie wpłynie negatywnie na zainteresowanie periodykiem i nie sprawi, że po kilku numerach zagadnienia – nomen omen – wyczerpią się (Hübner, 2019). Wątpliwości dotyczyły zarówno zakresu (genologia literacka nie przyciągnie zbyt wielu badaczy) i tytułu (jeśli spodoba się teoretykom literatury, zniechęci historyków literatury i odwrotnie), jak i samej idei zakładania kolejnego literaturoznawczego periodyku (skoro można publikować teksty o gatunkach literackich w innych czasopismach, po co tworzyć nowe?). Mimo wielu przeciwności i po niejednej zmianie koncepcji Stefania Skwarczyńska doprowadziła do otwarcia przez reaktywowane po drugiej wojnie światowej Łódzkie Towarzystwo Naukowe nowego czasopisma. Początki *Zagadnień Rodzajów Literackich* szczegółowo opisała Irena Hübner, nie będę referować tych ważnych i ciekawych ustaleń, a jedynie wspomnę o tym, co najważniejsze w kontekście zmian, jakie zaszły w periodyku w ostatnich latach.

Czasopismo nie powstałoby, gdyby nie poprzedzający jego stworzenie zamysł opracowania *Słownika rodzajów literackich* – dzieła totalnego, którego twórcy podjęliby próbę nie tylko zdefiniowania (w postaci obszernych haseł) pojęć istotnych dla całej literatury światowej, ale także dla twórczości ludowej i literatury użytkowej (Hübner, 2019, s. 139). Zamierzenie Stefani Skwarczyńskiej w pewnym stopniu zrealizował dopiero *Słownik rodzajów i gatunków literackich* pod redakcją Grzegorza Gazdy i Słówni Tyneckiej-Makowskiej (2006)⁸, zaś w 1958 r., zamiast tworzyć zespół zajmujący się hasłami z zakresu genologii, ówczesna szefowa Katedry Teorii Literatury, wraz z Janem Trzynadlowskim i Witoldem Ostrowskim, powołała do życia czasopismo naukowe⁹. Historia *Zagadnień Rodzajów Literackich* jest o tyle ważna, że w ciągu kilkudziesięciu lat swojego istnienia, aż do ubiegłego dziesięciolecia, czasopismo było postrzegane jako wydawnictwo międzynarodowe, ale skoncentrowane głównie na Europie Środkowo-Wschodniej, głównie z uwagi na to, że to zza wschodnich i południowych granic Polski pochodziło wielu znakomitych autorów publikujących tu swoje prace. W ostatnich

⁸ Jak pisze Roma Sendyka: „Pomysł, sformułowany w 1947 roku, był latami realizowany przez imponującą grupę (dorobkiem, skalą zainteresowań, polem operacji, wreszcie: liczbą) współpracowników. Rachunki z roku 2006 pozwoliły Grzegorzowi Gazdzie ustalić liczbę przygotowanych haseł na blisko 600. Zebrany materiał jest rezultatem wyłożonej pracy wybitnych badaczy, w swej potencjalnej całości obejmuje nieporównywalną z żadnym podobnym leksykonem terminologicznym porcję informacji, zapewne można tu spokojnie mówić o ewenemencie w skali globu” (Sendyka, 2009, s. 152).

⁹ Funkcję redaktora naczelnego czasopisma pełnili: Stefania Skwarczyńska (1958–1988), Jan Trzynadlowski (1989–1995) i Grzegorz Gazda (1996–2010). Od 2010 roku redaktorem naczelnym jest Jarosław Płuciennik.

latach więcej w *Zagadnieniach Rodzajów Literackich* tekstów z Zachodu, najwięcej natomiast autorstwa rodzimych badaczy literatury i kultury. Istotną zmianą jest również wyraźne rozszerzenie zakresu tematycznego: kadencja Jarosława Pluciennika¹⁰ jako redaktora naczelnego otworzyła łamy czasopisma na publikacje kulturoznawcze (dziś, jak woli MEiN, z zakresu nauk o kulturze i religii) i dotyczące sztuk. Do tytułu dodano człon „Formy kultury i teorii”, który nie tylko stanowi ornament winiety czasopisma od 2021 r., ale informuje czytelników i potencjalnych autorów o teoretycznym (tradycyjnie) i kulturowym (nowocześnie) profilu publikowanych prac.

Zagadnienia Rodzajów Literackich od początku (1958) wydaje Łódzkie Towarzystwo Naukowe, najpierw we współpracy z Zakładem Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu (1958–1982), potem zaś z Wydawnictwem UŁ (od 2016 r.). Trzon redakcji stanowią pracownicy Katedry Teorii Literatury UŁ. W kolejnych akapitach poruszę kwestie związane z prowadzeniem czasopisma i współpracą redakcji z wydawcami, koncentrując się na zmianach, jakich wprowadzenie było i jest konieczne, by *Zagadnienia Rodzajów Literackich* utrzymywały się w świadomości badaczy literatury i kultury jako właściwe miejsce dla ich prac.

OPEN JOURNAL SYSTEMS – (PRAWIE) KOMPLEKSOWE ROZWIĄZANIE

Podobnie jak wiele innych czasopism naukowych, *Zagadnienia Rodzajów Literackich* korzystają z platformy Open Journal Systems (OJS). Ewa Rozkosz, pisząc o tym narzędziu, zauważa, że „[...] o pełnej cyfryzacji czasopisma naukowego mówić możemy dopiero wówczas, gdy »usiecznione« zostaną zarówno zasoby (udostępnienie pełnych tekstów na stronie), jak i procesy (rejestrowanie wszystkich czynności w systemie)” (Rozkosz, 2014, s. 1). Założeniem OJS jest umożliwienie redaktorom i innym osobom biorącym udział w procesie wydawniczym – recenzentom, korektorom, grafikom – pracy we wspólnym środowisku cyfrowym bez konieczności wielokrotnego przesyłania plików poza nim. Rozwój oprogramowania OJS następuje wraz z rozwojem otwartej nauki i odpowiada na potrzeby wydawców i redakcji czasopism naukowych, a jako rozwiązanie *open source* pozwala zmniejszyć koszty utrzymania platformy wydawniczej¹¹. Już w 2015 r. Wydawnictwo UŁ pracowało nad jego wdrożeniem dla wydawanych przez siebie periodyków, pozwalając redakcjom na korzystanie z wersji testowej i oferując szkolenia. W 2020 r. szkolenia z OJS prowadziło także Łódzkie Towarzystwo Naukowe, a zasoby *Zagadnień Rodzajów Literackich* zostały zamieszczone na

¹⁰ <https://orcid.org/0000-0001-6984-7734>

¹¹ Więcej na temat OJS: <https://pkp.sfu.ca/software/ojs/>, por. Rozkosz, 2014.

platformie wydawcy. Dlaczego jednak – idąc za definicją Ewy Rozkosz – nie możemy mówić o pełnej cyfryzacji?

Witryna *Zagadnień Rodzajów Literackich*¹², działająca w systemie OJS, rozwijana i aktualizowana (*upgrade* do nowszej wersji w toku), stanowi jedyną oficjalną witrynę czasopisma od 2020 r. Gromadzi podstawowe informacje i służy do publikowania i prezentowania bieżących numerów. Nie służy jednak do prowadzenia procesu zgłaszania, redakcji i korekty tekstów, co wyjaśniam w podrozdziale *Dlaczego nie proces redakcyjny*.

STRONA INTERNETOWA

Jako witryna czasopisma naukowego strona *Zagadnień Rodzajów Literackich* została opracowana tak, by służyć zarówno autorom tekstów szukającym miejsca dla swojej publikacji, jak i czytelnikom, oraz z uwzględnieniem międzynarodowych standardów prezentowanych przez największych wydawców akademickich. Strona jest dostępna w języku polskim i angielskim, w 2023 r. została zweryfikowana przez redaktorów bazy Directory of Open Access Journals (DOAJ), w której czasopismo jest indeksowane.

W podstawowej sekcji „O czasopiśmie” znajdują się zakładki:

- „Metryka czasopisma” (podstawowe dane dotyczące czasopisma – oficjalnie funkcjonujące nazwy, wydawca, rok założenia, ISSN, e-ISSN, DOI, format i częstotliwość wydawania),
- „Misja i obszary tematyczne” (zakres tematyczny, dyscypliny i struktura głównych działów czasopisma),
- „Historia” (zarys historii periodyku i odnośnik do obszerniejszego omówienia),
- „Indeksowanie, archiwizacja i widoczność” (informacje o dostępności numerów bieżących i archiwalnych oraz o bazach danych indeksujących czasopismo),
- „Polityka Open Access” (informacje o modelu *open access* realizowanym przez czasopismo, w tym o licencjach i opłatach dla autorów),
- „Etyka” (oświadczenie redakcji czasopisma dotyczące zasad etycznych, oparte na dobrych standardach COPE),
- „Zasady recenzowania” (informacje o procedurze *double-blind peer review* i wskazówki dla recenzentów),
- „Recenzenci” (listy recenzentów prezentowane całościowo dla danego roku, począwszy od 2016 r.).

¹² <https://journals.ltn.lodz.pl/index.php/Zagadnienia-Rodzajow-Literackich>; aktualna wersja OJS: 3.1.1.4.

Sekcja druga – „Zespół redakcyjny” – prezentuje:

- sylwetkę redaktora naczelnego z odnośnikiem do jego życiorysu naukowego i podlinkowanym identyfikatorem ORCID oraz adres e-mail,
- nazwiska redaktorów wraz z afiliacjami i z podlinkowanymi identyfikatorami ORCID,
- nazwisko sekretarza redakcji wraz z afiliacją i podlinkowanym identyfikatorem ORCID oraz adres e-mail,
- nazwiska redaktorów językowych wraz z afiliacjami,
- nazwiska redaktorów strony internetowej wraz z afiliacjami,
- nazwiska członków rady redakcyjnej wraz z afiliacjami i podlinkowanymi identyfikatorami ORCID lub odnośnikami do stron internetowych,
- nazwiska redaktorów-założycieli.

Sekcja „Wydania online” zawiera bieżące numery czasopisma i archiwum od roku 2011. Więcej na temat tej sekcji piszę w części *Wydania online*.

Sekcja „Dla autorów” zawiera zakładki:

- „Ogólne informacje dla autorów” (informacje dotyczące: opłat, licencji, praw autorskich, czasu procedowania artykułów, zgłaszania prac do czasopisma, a także linki do innych ważnych dla autorów sekcji),
- „Wskazówki redakcyjne” (szczegółowe wymogi dotyczące przygotowania artykułów i innego typu tekstów do zgłoszenia i publikacji).

W ostatniej sekcji – „Kontakt” – znajdują się dane teleadresowe redakcji i wydawcy czasopisma.

Informacje, które przez redaktorów strony zostały uznane za najistotniejsze, zostały powtórzone ponadto na stronie głównej: w stopce (ISSN, e-ISSN, logotyp wydawcy, logotyp fundatora, linki do baz danych) i nagłówku aktualności (format *open access*, licencje, dostęp do archiwum, copyright, punktacja MEiN). W aktualnościach publikowane są nabory do czasopisma (*call for papers*) oraz informacje o wydarzeniach, którym czasopismo patronuje lub które organizuje. U dołu strony wyświetla się ostatni wydany numer.

WYDANIA ONLINE

Platforma OJS umożliwia stworzenie wirtualnej witryny księgarni. W przypadku *Zagadnień Rodzajów Literackich* zdecydowano się na prezentację poszczególnych zeszytów w porządku od najnowszego (bieżący zeszyt publikowany jest najpierw w trybie Early View, potem jako pełne wydanie) do najstarszego (najstarszy zeszyt zamieszczony na platformie to pierwszy zeszyt z 2011 r. – starsze dostępne są w Repozytorium UŁ, o czym piszę w części poświęconej digitalizacji i archiwizacji czasopisma). Poczynając

od 2018 r., zeszyty zostały wprowadzone na platformę z podziałem na pojedyncze artykuły, natomiast zeszyty z lat 2011–2017 uzupełniono w postaci pełnych plików PDF przygotowanych jako wersja do druku (w 2017 r. rozpoczęto rejestrowanie DOI dla poszczególnych tekstów)¹³.

Obecnie każdy zeszyt *Zagadnień Rodzajów Literackich* prezentowany na stronie opatrzone jest metadanymi, podobnie jak poszczególne artykuły. Mamy zatem: miniaturę okładki, informacje o redaktorach tomu i źródłach finansowania, datę publikacji. Poniżej widnieje spis tekstów w układzie odpowiadającym strukturze numeru – z podziałem na działy i numeracją stron. W spisie widoczny jest tytuł, autor/autorzy oraz kafelek z plikiem PDF do pobrania. Klikając w tytuł, czytelnik uzyskuje dostęp do metadanych konkretnego artykułu. Wprowadzane są następujące metadane artykułów: tytuł, dane autora (imię, nazwisko, afiliacja, identyfikator ORCID), numer DOI, słowa kluczowe, abstrakt, bibliografia, data publikacji, licencja. Artykuł jest przyporządkowany do tomu i działu, z boku widnieje okładka zeszytu w miniaturze i kafelek z pełnym tekstem w wersji PDF do otwarcia w przeglądarce z możliwością pobrania pliku.

Gdy Łódzkie Towarzystwo Naukowe rozpoczęło zamieszczanie artykułów na platformie, trafiał tam tylko PDF z tytułem i nazwiskiem autora tekstu oraz okładka. Obecnie metadane są wprowadzane na stronę w pełnej wersji i rejestrowane w serwisie nadającym DOI, a zarówno pliki, jak i wirtualny profil danego artykułu opatrzone są licencją Creative Commons.

DLACZEGO NIE PROCES REDAKCYJNY?

Jak sygnalizowałam, platforma OJS umożliwia redaktorom i innym osobom włączonym w proces wydawniczy pracę nad tekstami w obrębie jednego środowiska cyfrowego.

¹³ Warto przypomnieć diagnozę Ewy Rozkosz z 2014 roku: „Etap, na którym znajduje się obecnie większość polskich czasopism, nazwałabym przejściowym. Wiele redakcji wydaje cyfrową wersję zeszytu w postaci jednego pliku. Ta praktyka kojarzy mi się z trendami obowiązującymi w pierwszych książkach drukowanych (XV w.). Podobnie jak inkunabuły imitowały książki rękopiśmienne, tak przytoczona forma wydania cyfrowego przypomina papierowy egzemplarz numeru czasopisma. Z tego powodu o systemach informatycznych dedykowanych czasopismom — i co się z tym wiąże udostępnianiem każdego artykułu na odrębnej stronie wraz z metadanymi czytelnymi dla robotów indeksujących (ang. *web crawler*) — nie można mówić, używając epitetu powszechny. OJS i podobne systemy stanowią dziś (w Polsce) wartość dodaną periodyku” (Rozkosz, 2014, s. 2). Od praktyki publikowania całego numeru *Zagadnień Rodzajów Literackich* odeszły dopiero przy numerach z 2018 roku, a więc stosunkowo późno, warto jednak podkreślić, że w momencie budowania witryny OJS czasopismo było wciąż w sprzedaży w wersji papierowej, mimo publikacji numerów online (dostępnych bezpłatnie, lecz na nieokreślonych jeszcze wtedy zasadach użytkowania). Ów etap przejściowy zakończył się w 2022 roku wraz z rezygnacją z regularnej sprzedaży wydań papierowych i pełnym przejściem na model *open access*.

Istnieje jednak kilka przyczyn, dla których redakcja *Zagadnień Rodzajów Literackich* nie zdecydowała się na pełną cyfryzację procesu redakcyjnego. Najważniejszą z nich jest procedura recenzowania artykułów. Każdy artykuł z działów Rozprawy i Eseje podlega procesowi recenzji w trybie *double-blind*, tzn. recenzenci nie znają tożsamości autora i autor nie zna tożsamości recenzentów, przy tym w przypadku zgodnych opinii recenzje są dwie, w przypadku niezgodnych – najczęściej zostaje zaangażowany trzeci recenzent. W ostatnich latach czasopismo wykazuje około siedemdziesięciu recenzentów rocznie. Tematyka nadsyłanych tekstów jest różnorodna, co generuje konieczność zaangażowania kilkudziesięciu ekspertów w danym tomie. W naukach humanistycznych w Polsce recenzowanie artykułów w środowisku cyfrowym nie jest szeroko rozpowszechnioną praktyką, a biorąc pod uwagę znaczące niedoceny pracy recenzentów¹⁴, wymaganie od nich zakładania konta w systemie OJS wydaje się niewłaściwe i może wpłynąć na zwiększenie odsetka ekspertów, którzy odmawiają wykonania recenzji. Poszukiwanie recenzentów to najbardziej niepewny etap procesu wydawania danego numeru czasopisma: znalezienie eksperta w obszarze wąskiego niekiedy zagadnienia, który nie rozpoznałby autora zanonimizowanego tekstu i znalazłby przy tym czas na przygotowanie opinii *pro publico bono*, to czasem kilka tygodni prowadzenia korespondencji z wieloma naukowcami. Jeśliby dodać do tego instrukcję obsługi platformy OJS, znalezienie recenzenta w terminie, który nie spowodowałby znaczących opóźnień w wydawaniu periodyku, stałoby się niemal niemożliwe, przynajmniej w literaturoznawstwie i pokrewnych dyscyplinach.

Zmiana sposobu nadsyłania zgłoszeń do czasopisma z przyjętej obecnie formy zgłoszeń za pomocą poczty elektronicznej na zgłoszenia w systemie OJS również mogłaby wpłynąć negatywnie na liczbę zgłoszeń. O ile część autorów jest zaznajomiona z formą aplikacji przez platformę czasopism, to dla innych tego rodzaju cyfryzacja stanowiłaby

¹⁴ Niedoceny należy rozumieć dwojako. Po pierwsze niewiele czasopism naukowych może pozwolić sobie na wypłacanie recenzentom choćby symbolicznych wynagrodzeń, zwłaszcza w perspektywie braku ciągłości finansowania. Czasopisma diamentowe, niepobierające opłat od autorów, utrzymują się albo ze środków uczelnianych, albo/i z dofinansowania z MEiN, w ramach konkursów, takich jak „Rozwój czasopism naukowych”, przy tym są to środki przydzielane cyklicznie, na rok, dwa czy cztery, a umowa z MEiN nie zakłada możliwości finansowania procesu recenzji prac naukowych. Drugą istotną kwestią jest niedostateczne docenienie pracy recenzentów — pracy niezwykle przecież odpowiedzialnej i gwarantującej wysoki poziom naukowy publikowanych tekstów — przez pracodawców i decydentów. Przygotowanie rzetelnej recenzji zabiera czas, który pracownik mógłby poświęcić na własne badania, a nie generuje punktów tak ważnych w ewaluacji jednostek naukowych. Choć niekiedy docenia się recenzentów w ocenie wewnętrznej w poszczególnych uczelniach, jest to nieproporcjonalnie mały „zysk” w stosunku do brzemienia, jakie ciąży na recenzencie, i do nakładu pracy. System w tej materii zdecydowanie wymagałby zreformowania.

problem. Jeszcze kilka lat temu redakcja *Zagadnień Rodzajów Literackich* otrzymała zgłoszenie w formie maszynopisu, a biorąc pod uwagę, że niektórych autorów trudno skłonić do utworzenia profilu ORCID wymaganego przez redakcję, można zakładać, że z profilem w systemie OJS nie byłoby lepiej. Oczywiście rozwiązaniem mogłoby stać się rezygnowanie ze zgłoszeń niespełniających wymagań technicznych, jednak głównym celem czasopisma jest publikowanie treści o wysokiej wartości naukowej i rozwój reprezentowanych przez siebie dyscyplin, więc ograniczanie wpływu prac bez ich oceny merytorycznej nie leży ani w interesie redakcji, ani nauki. *Zagadnienia Rodzajów Literackich* prowadzą obecnie nabór tekstów za pośrednictwem poczty elektronicznej, jednak teksty zgłoszone przez system OJS również są przez redaktorów brane pod uwagę, mimo że nie jest to ścieżka preferowana czy uwidoczniiona na stronie.

Proces redakcyjny odbywa się zatem w sposób, który można określić mianem tradycyjnego lub hybrydowego. Przeprowadzenie danego artykułu naukowego ścieżką od zgłoszenia do publikacji generuje od kilkunastu do kilkudziesięciu e-maili z udziałem sekretarza redakcji, jest to jednak – na ten moment – najkorzystniejsze dla autorów i innych osób zaangażowanych w proces wydawniczy rozwiązanie.

DIGITALIZACJA I ARCHIWIZACJA – BEZPIECZEŃSTWO I WIDOCZNOŚĆ

W 2021 r. Łódzkie Towarzystwo Naukowe, z inicjatywy redakcji *Zagadnień Rodzajów Literackich* i za pośrednictwem redaktora naczelnego, nawiązało współpracę z Biblioteką Uniwersytetu Łódzkiego. Dyrektor Biblioteki UŁ wyraził zgodę na zdigitalizowanie zasobów znajdujących się w zbiorach bibliotecznych, obejmujących wszystkie zeszyty czasopisma od 1958 do 2010 r. Digitalizację ponad stu zeszytów *Zagadnień Rodzajów Literackich* zakończono w 2022 r. i wówczas zespół Repozytorium UŁ (RUŁ) rozpoczął deponowanie materiałów, które są obecnie dostępne na platformie RUŁ¹⁵.

Materiały zostały zdigitalizowane z wykorzystaniem oprogramowania OCR (*optical character recognition* – optyczne rozpoznawanie znaków), pozwalającego na maszynowe odczytywanie znaków. Pliki zapisano w formatach PDF oraz TIFF, zdigitalizowano także okładki (JPG, TIFF). Pełne zeszyty zostały następnie pocięte na pojedyncze artykuły i skompresowane, a każdy artykuł został opatrzony zestawem metadanych w formacie Dublin Core, wprowadzonych wraz z plikiem do repozytorium. Zdeponowane zostały ponadto numery dostępne już na stronie czasopisma w wersji PDF. Pliki z lat 2011–2017, publikowane jako pełne numery w formacie PDF, zostały pocięte

¹⁵ <https://repozytorium.uni.lodz.pl/handle/11089/40698>

i zamieszczone w RUŁ również z uzupełnieniem brakujących metadanych; przeniesiono także numery z lat 2018–2022, aż do numeru bieżącego. Współpraca z Biblioteką UŁ nie została zakończona – *Zagadnienia Rodzajów Literackich* posiadają w Repozytorium UŁ otwarty zbiór, w którym zakładane będą nowe kolekcje dla bieżących numerów czasopisma. Do końca lipca 2023 r. zamieszczono w zbiorze 1773 pliki.

Taki sposób archiwizacji materiałów zapewnia im bezpieczeństwo w środowisku cyfrowym. Materiały do 2017 r. nie miały nadawanych numerów DOI, a dzięki RUŁ zyskały trwałe identyfikatory Handle. Dodatkowe zabezpieczenie stanowią serwery UŁ i regularne tworzenie kopii zapasowych. Ponadto zdeponowanie zasobów czasopisma w Repozytorium UŁ wpływa pozytywnie na ich widoczność w sieci. Repozytorium to, oparte na oprogramowaniu DSpace, jest indeksowane w bazach danych, agregatorach (np. OpenAIRE, CORE, OpenDOAR) i dobrze pozycjonowane w wyszukiwarkach, w tym w Google Scholar. Poprzez połączenie z bazą ORCID umożliwia ponadto podpisanie autorom ich identyfikatorów ORCID.

OTWARTOŚĆ A TRADYCJA – CZAS NA ZMIANY

Utrzymanie się na rynku czasopism naukowych, gdy wymagania stawiane periodykom są coraz wyższe, a zasady finansowania badań i publikacji zmienne, wymaga od redakcji i wydawcy rewizji tradycyjnego podejścia do publikowania treści naukowych. O ile model subskrypcyjny czy Gold Open Access pozwala na samofinansowanie, to czasopisma wydawane w modelu diamentowym muszą dbać zarówno o zgodność z oczekiwaniami fundatorów, jak i z oczekiwaniami autorów, którzy mogą wybierać spośród tysięcy potencjalnych miejsc publikacji. W przypadku *Zagadnień Rodzajów Literackich* niezbędne zmiany dotyczyły przede wszystkim polityki publikacyjnej oraz profilu i wersji czasopisma.

POLITYKA OPEN ACCESS

Od 2019 r. teksty ukazujące się w *Zagadnieniach Rodzajów Literackich* oznaczane są licencjami Creative Commons. Wydania z lat 2011–2018, jak wspomniałam, wydawca udostępnił na stronie, jednak bez wskazania licencji określającej zasady użytkowania tekstów. Materiały są więc dostępne, jednak w ramach tzw. brązowego otwartego dostępu. Domyślną licencją dla numerów z lat 2019–2021 pozostawała licencja Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe, czyli CC BY-NC-ND. W 2022 r. redakcja, za zgodą głównego wydawcy, wprowadziła możliwość wyboru licencji spośród dwóch – dotychczasowej CC BY-NC-ND oraz CC BY (Uznanie Autorstwa 4.0 Międzynarodowe). Potrzeba

uporządkowania kwestii związanych z prawami autorskimi i dodania drugiej, bardziej liberalnej licencji wynikała przede wszystkim z chęci realizowania modelu publikowania otwartego w pełni, z jasnymi zasadami, ale była również związana z opublikowaną przez Narodowe Centrum Nauki polityką otwartości (NCN, 2020). Artykuły publikowane w czasopiśmie będące efektem realizacji grantów finansowanych przez NCN muszą spełniać określone kryteria, wśród których znajduje się właśnie licencja CC BY – teksty z licencją ograniczającą dozwolony użytek w sposób, który uniemożliwia komercyjne wykorzystanie (*non-commercial* – NC), nie są akceptowane w rozliczeniach grantów. Od 2022 r. autor tekstu przyjętego do druku w *Zagadnieniach Rodzajów Literackich* dokonuje więc wyboru otwartej licencji. Ponadto na stronie internetowej pojawił się wyraźny zapis o nieoddawaniu wydawcy przez autorów praw majątkowych do tekstów.

Wyjście naprzeciw oczekiwaniom fundatorów badań było również jednym z powodów, dla których redakcja podjęła w 2022 r. decyzję o rejestracji czasopisma we wzmiankowanej już bazie Directory of Open Access Journals. Baza DOAJ i powiązane z nią narzędzie – Journal Checker Tool – także pojawiają się w polityce NCN i nierzadko to widoczność periodyku w wyszukiwarkach tych platform przesądza o tym, czy autor złoży swoją pracę u danego wydawcy. Zarówno rekomendacje Wydawnictwa UE dotyczące otwartych licencji i rejestracji w DOAJ, jak i szybkie podjęcie działań przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe świadczą o tym, że stanowisko wydawcy jest kluczowe, żeby czasopismo mogło się rozwijać i zwiększać obecność wśród uznanych czasopism otwartych.

PROFIL I WERSJA CZASOPISMA

Rejestracja czasopisma w bazie DOAJ oraz, w tym samym roku, w międzynarodowym katalogu polityk wydawniczych Sherpa Romeo stała się punktem wyjścia do uporządkowania również kwestii merytorycznych – dotyczących profilu *Zagadnień Rodzajów Literackich*. Czasopismo reprezentuje obecnie dyscypliny: literaturoznawstwo, nauki o kulturze i religii, nauki o sztuce oraz – dodaną przez MEiN w wykazie z lipca 2023 bez uprzedniej konsultacji z redakcją – polonistykę. Ścisły genologiczny zakres zagadnień pozostał w centrum zainteresowań redaktorów, jednak tak jak zmienia się sama genologia literacka (por. m.in. Grochowski, 2018), tak musiał się zmienić profil *Zagadnień Rodzajów Literackich*. W związku z tym rada redakcyjna została powiększona o grono badaczy specjalizujących się w studiach kulturowych i w związkach literatury m.in. z innymi sztukami, z nowymi mediami, z grami cyfrowymi.

Rozwój *Zagadnień Rodzajów Literackich* jako czasopisma otwartego i publikowanego w wersji cyfrowej dał redakcji i wydawcy nowe możliwości, w tym publikowanie tekstów w trybie Early View. Od 2022 r. artykuły ukazują się na platformie wydawcy

od razu po uzyskaniu pozytywnych recenzji, naniesieniu poprawek merytorycznych i redakcyjnych oraz złożeniu – tekst nie czeka na pełne wydanie numeru, do którego jest przypisany. O wprowadzeniu tego rozwiązania zadecydowała przede wszystkim konieczność sprawozdawania przez autorów swoich publikacji (wraz z linkami do wersji cyfrowej) w czasie ewaluacji. Artykuły ukazujące się w Early View mogą być czytane, cytowane i udostępnianie szybciej niż dotąd.

Otwarta nauka to przede wszystkim dostęp online, w związku z czym nawet jeśli czasopismo ukazywało się, czy ukazuje, tak jak *Zagadnienia Rodzajów Literackich*, w dwóch wersjach – papierowej i cyfrowej – dla odbiorcy podstawową wersją zawsze będzie ta szeroko dostępna, a więc cyfrowa. Biorąc pod uwagę ten fakt oraz wprowadzenie Early View, podjęto decyzję o powrocie do trybu półrocznego wydawania periodyku. Publikowanie kwartalnika przestało być uzasadnione – teksty mogą ukazywać się szybciej, a przygotowanie dwóch zeszytów zamiast czterech rocznie okazuje się rozwiązaniem ekonomicznym, zmniejsza koszty wydawania czasopisma. Łódzkie Towarzystwo Naukowe zgodziło się także na ograniczenie druku wersji papierowej do minimum. Obecnie drukowane są tylko egzemplarze dla bibliotek i archiwów wydawcy i redakcji.

Wersja cyfrowa stała się zatem wersją pierwotną, co wymogło na redakcji także zmiany dotyczące kształtu publikowanych treści. Layout czasopisma dostosowano w 2023 r. do wersji elektronicznej, m.in. zrezygnowano z kodów QR, przydatnych w wersji papierowej, czy z efektownego, ale нефunkcjonalnego w wersji cyfrowej wyróżnienia afiliacji autorów na oddzielnej karcie. W związku z koniecznością spełnienia wymogów baz indeksujących czasopisma naukowe wprowadzono również wymóg transkrypcji zapisów niełacińskich w metadanych tekstów publikowanych w *Zagadnieniach Rodzajów Literackich*. W planach pozostają dalsze zmiany, m.in. wprowadzenie dodatkowych formatów plików (HTML) i metadanych.

Współpraca redakcji *Zagadnień Rodzajów Literackich* z wydawcami – Łódzkim Towarzystwem Naukowym i Wydawnictwem UŁ – pozwala nie tylko na sprawne wprowadzanie zmian w polityce publikacyjnej czy kształcie prezentowanych przez czasopismo treści, ale stanowi również impuls dla tych zmian. Zmiany są konieczne, jeśli dane czasopismo ma się utrzymać na rynku i pozostać w świadomości badaczy, czyli potencjalnych autorów. Sześćdziesiąt pięć lat istnienia stanowi dla *Zagadnień Rodzajów Literackich* nie tylko wspaniałe dziedzictwo, ale i pewne obciążenie. Wizerunek czasopisma starego i tradycyjnego musiał więc zostać przełamany nowoczesną polityką redakcyjną i wydawniczą.

BIBLIOGRAFIA

- Biała Księga. Raport na temat rynku wydawnictw naukowych w Polsce w 2021 roku. (2021). Polska Izba Książki, Stowarzyszenie Wydawców Szkół Wyższych, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. http://www.pik.org.pl/konferencja-publikacje-naukowe/documents/Biala-Ksiega_Raport_PIK.pdf (dostęp: 14.08.2023).
- Brzozowska, A., Piestrzyński, T., Zatora, A. (2021). *Publikowanie otwarte. Praktyczny przewodnik dla badaczy*. Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego. <http://hdl.handle.net/11089/47541>
- Deed – Attribution 4.0 International – Creative Commons. (b.d.). *Creative Commons*. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>
- Deed – Attribution-Noncommercial-NoDerivatives 4.0 International – Creative Commons. (b.d.). *Creative Commons*. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>
- Directory of Open Access Journals – DOAJ. (b.d.). <https://doaj.org/>
- Gazda, G. (1992). Stefania Skwarczyńska jako wydawca i redaktor. W: M. Bielacki i J. Trzynaldowski (red.), *Stefania Skwarczyńska. Uczony, nauczyciel, wychowawca*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Gazda, G., Tynecka-Makowska, S. (red.). (2006). *Słownik rodzajów i gatunków literackich*. TAIWPN Universitas.
- Grochowski, G. (2018). *Pamięć gatunków. Ponowoczesne dylematy atrybucji gatunkowej*. Instytut Badań Literackich PAN.
- Grudniewicz, A., Moher, D., Cobey, K. D., Bryson, G. L., Cukier S., Allen, K., Ardern, C., Balcom, L., Barros, T., Berger, M., Ciro, J. B., Cugusi, L., Donaldson, M. R., Egger, M., Graham, I. D., Hodgkinson, M., Khan, K. M., Mabizela, M., Manca, A.,..., Lalu, M. M. (2019). Predatory journals: no definition, no defence. *Nature*, 576. <https://doi.org/10.1038/d41586-019-03759-y>
- Hübner, I. (2019). Zagadnienia Rodzajów Literackich. Początki. *Zagadnienia Rodzajów Literackich*, 3(131), 139–145. HANDLE: [11089/44337](http://hdl.handle.net/11089/44337)
- Journal Checker Tool. <https://journalcheckertool.org/>
- Kulczycki, E. (2023). *The Evaluation Game. How Publication Metrics Shape Scholarly Communication*. Cambridge University Press.
- Mikołajuk, L., Goszczyńska, A. (2016). Rola biblioteki akademickiej w procesie otwierania nauki na przykładzie funkcjonowania Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego. W: S. Skórka i M. Rogoż (red.), *Bibliotekarz 2.0. Nowe technologie. Nowe wyzwania*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego (s. 178–189). <http://hdl.handle.net/11089/18094>
- Ministerstwo Edukacji i Nauki [MEiN] (2023). *Komunikat Ministra Edukacji i Nauki z dnia 17 lipca 2023 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych*. <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-ministra-edukacji-i-nauki-z-dnia-17-lipca-2023-r-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materiałow-z-konferencji-miedzynarodowych> (dostęp: 29.08.2023).
- Narodowe Centrum Nauki [NCN] (2020). *Polityka Narodowego Centrum Nauki dotycząca otwartego dostępu do publikacji*. https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/zarzadzenia-dyrektora/zarzadzenieDyr-38_2020.pdf#page=2 (dostęp: 29.08.2023).
- Ostrowski, W. (1992). „Słownik rodzajów literackich” w zamierzeniu Stefani Skwarczyńskiej i w realizacji. W: M. Bielacki, J. Trzynaldowski, (red.), *Stefania Skwarczyńska. Uczony, nauczyciel, wychowawca*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Rozkosz, E. (2014). Open Journal Systems – wartość dodana czasopisma. *Biuletyn EBIB*, 4 (149). <https://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/374/393> (dostęp: 15.08.2023).
- Scopus (2023). *CiteScore 2022 update is live in Scopus!*. <https://blog.scopus.com/posts/citescore-2022-update-is-live-in-scopus> (dostęp: 29.08.2023).

- Sendyka, R. (2009), Słownik rodzajów i gatunków literackich. *Teksty Drugie*, 3, 152–161.
- Sherpa Romeo. <https://www.sherpa.ac.uk/romeo/>
- Skwarczyńska, S. (1947). Projekt „Słownika rodzajów literackich”. *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*, 2(1).

Anna Zatora

ORCID: 0000-0003-4597-5568

University of Lodz

Faculty of Philology

Institute of Contemporary Culture

Department of Theory of Literature

ROR: <https://ror.org/05cq64r17>

EVOLVING FROM TRADITION: *THE PROBLEMS OF LITERARY GENRES* AS A CONTEMPORARY SCHOLARLY JOURNAL

Abstract: This article analyzes the scientific journal *Zagadnienia Rodzajów Literackich / The Problems of Literary Genres* (ISSN 0084-4446, e-ISSN 2451-0335) with respect to the transformation of its publishing model from a traditional framework to an open access paradigm. The necessity of adapting to the evolving publishing landscape in Poland and globally, coupled with the advancements in open science, compels journal publishers and editors to implement measures aimed at enhancing the visibility of published content, ensuring data security, and adhering to international standards, including metadata enrichment. Over the past several years, driven by the initiative of the editorial board and with the approval of the publisher, a series of modifications have been implemented in *Zagadnienia Rodzajów Literackich / The Problems of Literary Genres* – encompassing the migration of the journal's website to the Open Journal Systems (OJS) platform, the provision of archival issues within an institutional repository, the adoption of open licenses, and the standardization of metadata. The analysis presented herein elucidates the developmental trajectory of the journal, with a particular focus on the collaborative efforts among the editors, the Łódź Scientific Society (primary publisher), the University of Lodz Publishing House (co-publisher), and the University of Lodz Library (repository administrator). The case of *Zagadnienia Rodzajów Literackich / The Problems of Literary Genres* demonstrates the capacity of a humanities journal, sustained for 65 years, to fulfill the exigencies of contemporary scientific periodicals within the context of open science and digital transformation.

Keywords: Polish scientific journals, open access, open science in Poland, *Zagadnienia Rodzajów Literackich*, Stefania Skwarczyńska

SCIENTIFIC JOURNALS IN THE 21ST CENTURY – A CURSE OF ABUNDANCE?¹

Writing a scientific article is often considered the most challenging aspect of a scientist's work cycle, after the completion of research. However, science communication is now heavily influenced by evaluative metrics, such that the measurement of science (Kulczycki, 2023) has become critical, significantly impacting the market for scientific publishing. Consequently, the foremost difficulty today is not the preparation of a scientific dissertation, but rather the identification of an appropriate journal for publication.

Determining the precise number of active scientific journals in Poland is challenging. Data are volatile, with new ISSNs and e-ISSNs registered daily, journals undergoing suspension and relaunch, and internationalization necessitating a broader question: how many active scientific journals exist worldwide? Ministry of Education and Science registry dated July 18, 2023, lists 34,318 periodicals (MEiN, 2023). The 2023 CiteScore, published in June 2023, Elsevier's CiteScore Metric 2022 (a measure of the citation impact of scientific periodicals), identifies over 28,100 active journal titles (Scopus, 2023), representing solely those journals indexed in the Scopus database. Relevant to the context of a Lodz-based journal, the University of Lodz Publishing House issued 40 scientific periodicals in 2021, ranking second in Poland among all entities and first among public sector entities.² The Faculty of Philology at the University of Lodz currently lists approximately 22 affiliated active scientific journals on its website,³ constituting solely one faculty within a single Polish university.⁴ A literary scholar from Lodz could potentially publish several papers annually within these institutional periodicals alone.⁵

The researcher must select from a surfeit of titles those that align with their expectations across multiple dimensions. Ideally, the selected journal should be scored by the Ministry of Science and Higher Education, a salient factor for employers (i.e.,

¹ The article was written in 2023 and refers to the social and legal situation prevailing at that time. Some elements of reality described in the article have changed (e.g., the ministry responsible for science and the National Science Center's open access policy), but the journal's website has also been modernized (content layout) and the licensing rules have been changed (default license: CC BY; new publishing agreement template from 2025) – these changes confirm the direction of the journal's development presented in the text.

² The first place went to DeGruyter/Sciendo, publishing 141 titles. See *Biała księga* (2021), 15.

³ Data as at 14.08.2023, see <https://www.filolog.uni.lodz.pl/strefa-pracownika/czasopisma-wydzialowe>.

⁴ The OPI report for 2022 mentions 608 scientific institutions making up the "sphere of science," including 369 universities (*Science in Poland...* 2022: 14). Of course, not all of them publish scientific journals, but it is enough for half to do so for the number of periodicals to be high.

⁵ Which, of course, would not be advisable – but the example shows the scale of the problem.

universities/research centers assessed by the Ministry of Science and Higher Education) and scientists evaluated via scoring. Moreover, the journal should be recognized by funding agencies (if the research is externally supported) and indexed in reputable and visible databases (citation rates), especially in light of the increasing prevalence of so-called predatory journals,⁶ in addition to being aligned with the researcher's discipline and maintaining high scientific rigor (credible editorial board and review process). Further considerations include publication costs (article processing charges and other potential costs) and copyright (ensuring the preservation of intellectual property rights and appropriate licensing), increasingly salient factors within open access models (Brzozowska, Piestrzyński & Zatora, 2021).

Today's demanding paradigm for publishing scientific texts presents challenges not solely for authors, but also for publishers and journal editors. Maintaining market presence (or presence within the "sphere of science," when refraining from purely economic considerations) is difficult, and balancing the preservation of high scientific quality and historical legacy with contemporary exigencies necessitates judicious consideration. This article profiles one of Poland's oldest periodicals in literary studies, one that has exerted a considerable influence upon research within literary genealogy for over sixty years.

THE PROBLEMS OF LITERARY GENRES: FORMS OF CULTURE AND THEORY

The title *Zagadnienia Rodzajów Literackich*⁷ (*The Problems of Literary Genres*) may appear somewhat archaic and hermetic to contemporary readers, including the journal's intended audience – literary researchers/passionate readers. Literary genres remain an ongoing area of inquiry; however, in 1957, doubts were already circulating within Polish scholarly circles regarding the narrow thematic focus of *The Problems of Literary Genres* and its potential negative impact on interest in the periodical, causing the problems to – nomen omen – exhaust themselves after a limited number of publications (Hübner, 2019). Concerns were expressed with relation to both the limited scope (literary genealogy failing to attract sufficient researchers) and the title (potentially deterring literary historians or theorists), as well as the foundational rationale for establishing another literary periodical (given the existing avenues for publishing texts on literary genres).

⁶ On the problems with so-called predatory journals/publishers (see Grudniewicz et al., 2019).

⁷ Year of foundation: 1958. ISSN: 0084-4446, e-ISSN: 2451-0335. DOI: <https://doi.org/10.26485/ZRL>. Website: <https://journals.ltn.lodz.pl/index.php/Zagadnienia-Rodzajow-Literackich/index>. E-mail: zrl@uni.lodz.pl.

Despite these adversities and conceptual changes, Stefania Skwarczyńska spearheaded the establishment of a new periodical through the Łódzkie Towarzystwo Naukowe (Łódź Scientific Society), reactivated subsequent to the Second World War. The origins of *The Problems of Literary Genres* have been detailed by Irena Hübner; rather than reiterating those important findings, the focus here will be on the changes observed in the periodical in recent years.

The journal would not have originated were it not for the preceding concept of compiling a *Dictionary of Literary Genres*, a comprehensive endeavor whose authors intended to define (in extensive entries) concepts pertinent to global literature, in addition to popular works and literature (Hübner, 2019, p. 139). To some degree, Stefania Skwarczyńska's intention was realized by the *Dictionary of Literary Genres and Genres* edited by Grzegorz Gazda and Słownia Tynecka-Makowska (2006),⁸ but in 1958, instead of forming a team responsible for entries within the realm of genology, the then-head of the Department of Literary Theory, alongside Jan Trzynadlowski and Witold Ostrowski, established a scientific journal.⁹ The history of *The Problems of Literary Genres* is pertinent, given that throughout its history, until recently, the journal functioned as an international publication, but one principally focused on Central and Eastern Europe, given the prominence of authors publishing from those regions. In recent years, there has been an increase in contributions from Western scholars in *The Problems of Literary Genres*, while most publications stem from Polish scholars in literature and culture. An important evolution has been the expansion of the thematic scope: The tenure of Jarosław Pluciennik¹⁰ as editor-in-chief has broadened the journal's scope to include cultural studies (now encompassing cultural and religious studies, as per MEiN guidelines) and publications in the arts. A new segment, "Forms of Culture and Theory," has been added to the title, providing both an aesthetic embellishment to the journal's vignette from 2021 onward and informing readers and authors regarding the theoretical (traditional) and cultural (modern) orientation of the published works.

⁸ As Roma Sendyka writes: "The idea, formulated in 1947, was implemented over the years by an impressive group (in terms of output, scale of interests, field of operations, and finally: number of collaborators). Accounts from 2006 enabled Grzegorz Gazda to determine the number of entries prepared at nearly 600. The collected material is the result of the hard work of outstanding researchers, and in its potential entirety encompasses a portion of information incomparable to any similar terminological lexicon; one can probably safely speak of a rarity here on a global scale" (Sendyka, 2009, 152).

⁹ The position of editor-in-chief of the journal was held by Stefania Skwarczyńska (1958–1988), Jan Trzynadlowski (1989–1995), and Grzegorz Gazda (1996–2010). Since 2010, the editor-in-chief has been Jarosław Pluciennik.

¹⁰ <https://orcid.org/0000-0001-6984-7734>.

The Problems of Literary Genres has been published by the Łódź Scientific Society since its inception (1958), initially in collaboration with the Ossoliński National Institute in Wrocław (1958-1982) and subsequently with the University of Lodz Publishing House (since 2016). The core of the editorial board comprises staff from the Department of Literary Theory at the University of Lodz. The subsequent paragraphs will address aspects pertaining to the journal's management and the collaborative efforts between the editorial board and the publishers, focusing on modifications that have been and are necessary for *The Problems of Literary Genres* to maintain its standing among scholars of literature and culture as a viable publication venue.

OPEN JOURNAL SYSTEMS – AN (ALMOST) END-TO-END SOLUTION

Like numerous scholarly journals, *The Problems of Literary Genres* utilizes the Open Journal Systems (OJS) platform. Discussing this tool, Ewa Rozkosz posits that: “[...] a comprehensive digitization of a scholarly journal can be predicated solely upon the ‘networking’ of both resources (making full texts accessible on the website) and processes (recording all activities within the system)” (Rozkosz, 2014, p. 1). The premise of OJS is to enable editors and other contributors – reviewers, proofreaders, graphic designers – to operate within a shared digital environment, thereby eliminating the need for multiple off-site file transfers. The development of OJS software mirrors the development of open science and addresses the needs of publishers and editors of scientific journals, while also reducing the costs of maintaining a publishing platform as an open-source solution.¹¹ OJS Publishing initiated the implementation of OJS for the journals it publishes as early as 2015, providing editors with a test version and training. In 2020, the Łódź Scientific Society also provided OJS training, and the resources of *The Problems of Literary Genres* were uploaded to the publisher's platform. Why then, following Ewa Rozkosz's definition, can a full digitization not be claimed?

The OJS-based *The Problems of Literary Genres* website,¹² developed and updated (an upgrade to a newer version is in progress), is the journal's sole official website as of 2020. It aggregates basic information and functions to publish and present current issues. However, it is not utilized for the submission, editing, and proofreading process, which will be discussed in subsection *Why Not an Editorial Process?*

¹¹ For more on OJS: <https://pkp.sfu.ca/software/ojs/>, cf. Rozkosz 2014.

¹² <https://journals.ltn.lodz.pl/index.php/Zagadnienia-Rodzajow-Literackich>; current version of OJS: 3.1.1.4.

WEBSITE

As a scholarly journal site, *The Problems of Literary Genres* website is designed to cater to both authors seeking publication venues and readers, while also adhering to the international standards promulgated by leading academic publishers. The website, available in both Polish and English, was assessed by the editors of the Directory of Open Access Journals (DOAJ) database, within which the journal is indexed as of 2023.

The core “About the journal” section features the following tabs:

- “Journal metrics” (basic journal information – official names, publisher, foundation year, ISSN, e-ISSN, DOI, format, and frequency of publication),
- “Mission and thematic areas” (thematic scope, disciplines, and structure of the primary sections of the journal),
- “History” (outline of the periodical’s history and a link to more extensive commentary),
- “Indexing, archiving, and visibility” (information pertaining to the availability of current and archived issues and the databases indexing the journal),
- “Open Access policy” (information regarding the open access model adopted by the journal, including licenses and fees for authors),
- “Ethics” (a statement from the journal’s editors on ethical principles in accordance with COPE standards),
- “Review rules” (information on the double-blind peer review process and guidelines for reviewers),
- “Reviewers” (lists of reviewers provided annually, starting in 2016).

Section two, “The editorial team,” presents:

- A profile of the editor-in-chief with a link to their scientific curriculum vitae, a linked ORCID identifier, and an email address,
- The names of the editors with their affiliations and linked ORCID identifiers,
- The name of the editorial secretary with affiliation and a sub-linked ORCID and email address,
- The names of the language editors with their affiliations,
- The names of the website editors with affiliations,
- The names of the editorial board members with affiliations and ORCID or website links,
- The names of the founding editors.

The “Online issues” section features current issues of the magazine and archives from 2011 forward, the section further described below in the part *Online Editions*.

The “For authors” section contains tabs:

- “General information for authors” (information regarding fees, licenses, copyright, article processing times, submission procedures, as well as links to other pertinent sections),
- “Editorial guidelines” (detailed requirements for the preparation of articles and other text types for submission and publication).

The final section – “Contact” – presents contact details for the editors and publisher.

The information deemed particularly relevant by the editors is reiterated on the homepage: in the footer (ISSN, e-ISSN, publisher’s logo, funder’s logo, links to databases) and in the news header (open access format, licenses, access to the archive, copyright, MEiN score). The news section features calls for papers, as well as information regarding events sponsored or organized by the journal. The most recently published issue is featured at the bottom of the page.

ONLINE EDITIONS

The OJS platform facilitates the creation of a virtual bookshop website. In the case of *The Problems of Literary Genres*, it was determined to present individual issues in order from newest (the current issue is published first in Early View mode, then in full) to oldest (the oldest issue on the platform is the first issue of 2011 – older issues are accessible within the Repository of the University of Lodz (RUŁ), described in the section on digitization and archiving). From 2018 onward, journals have been uploaded by individual articles, while those from 2011–2017 have been completed as full PDF files prepared as a print version (DOI registration for individual texts began in 2017).¹³

Each issue of *The Problems of Literary Genres* featured on the website, including each individual article, is now provided with metadata. This includes a thumbnail of the cover, information regarding volume editors and funding sources, and the date of

¹³ It is worth recalling Ewa Rozkosz’s diagnosis from 2014: “I would call the stage that most Polish magazines are currently at transitional. Many editors are publishing a digital version of the notebook as a single file. I associate this practice with the trends of the first printed books (15th century). Just as incunabula imitated manuscript books, the cited form of the digital edition resembles a paper copy of a journal issue. For this reason, information systems dedicated to journals – and what this entails in making each article available on a separate page with metadata readable by indexing robots (*web crawlers*) – cannot be spoken of using the epithet common. OJS and similar systems are nowadays (in Poland) an added value of a periodical” (Rozkosz, 2014, p. 2). The practice of publishing the entire issue of *Zagadnienia Rodzajów Literackich* (*The Problems of Literary Genres*) was abandoned only with the 2018 issues, so relatively late, but it is worth noting that at the time of the OJS website’s construction, the journal was still on sale in hard copy, despite the publication of online issues (available free of charge, but with the terms of use still undefined at the time). This transitional phase ended in 2022 with the abandonment of regular sales of paper editions and the full transition to the open access model.

publication. A table of texts following the issue's structure (sections and page numbering) is displayed underneath. The index shows the title, author(s), and a tile linking to a downloadable PDF file. Clicking on the title grants the reader access to the metadata for that specific article. The following metadata are entered: title, author details (first name, last name, affiliation, ORCID identifier), DOI identifier, keywords, abstract, bibliography, publication date, license. The article is assigned to a volume and section, with a thumbnail image of the journal cover and a tile linking to a full-text PDF version that can be opened in a browser and downloaded.

Initially, the Lodz Scientific Society posted articles on the platform as a single PDF including the title, author's name, and cover page. Currently, metadata is uploaded in full and registered in the DOI, and both the files and virtual profiles of the articles feature a Creative Commons license.

WHY NOT AN EDITORIAL PROCESS?

As mentioned above, the OJS platform enables editors and other contributors to collaborate on texts within a shared digital environment. However, there are several reasons why the editors of *The Problems of Literary Genres* have elected not to fully digitize the editorial workflow, foremost among these being the procedure for reviewing articles. Each article within the Dissertations (and Essays) section undergoes a double-blind review process, wherein reviewers remain unaware of the author's identity and authors remain unaware of the reviewers' identities, with two reviews conducted when opinions are concordant and a third reviewer consulted when opinions diverge. In recent years, the journal has averaged approximately seventy reviewers annually. The subject matter of submitted texts varies greatly, necessitating the engagement of multiple experts within a given volume. Within the humanities in Poland, digitally reviewing articles is not a widespread practice, and the significant underappreciation of reviewers' efforts¹⁴ renders the OJS system's requirement for account creation inappropriate

¹⁴ Undervaluing should be understood in two ways. Firstly, few scientific journals can afford to pay reviewers even token salaries, especially in view of the discontinuity of funding. Diamond journals, which do not charge authors' fees, subsist either on university funds or/and on funding from the Ministry of Science and Higher Education through competitions such as the "Rozwój czasopism naukowych" ["Development of Scientific Journals"]; however, these funds are allocated on a cyclical basis, for one, two or four years, and the contract with the Ministry of Science and Higher Education does not provide for the possibility of funding the process of reviewing scientific papers. The second important issue is the insufficient appreciation of the work of reviewers – work that is, after all, extremely responsible and guarantees a high scientific level of published texts – by employers and decision-makers. Preparing a thorough review takes time that an employee could devote to his or her own research and does not generate the points that

and may increase reviewer refusal rates. The most challenging stage in the publishing process is the search for reviewers: identifying an expert on an often narrow topic, one who will not recognize the author of an anonymized text and who can prepare a pro bono opinion within a reasonable timeframe, often necessitates weeks of correspondence with multiple scholars. Requiring the manual instruction for the OJS platform would make reviewer identification almost impossible within a timeframe that would not significantly delay publication, at least within literary studies and related disciplines.

Changing the method of journal submissions from the current email-based system to OJS could also negatively impact submission rates. While some authors are conversant with the application format of the journal platform, for others this digitization could be problematic. Until recently, the editors of *The Problems of Literary Genres* received submissions in typescript format, and given the difficulty encountered in prompting authors to create ORCID profiles, implementing an OJS system profile requirement would likely not improve the situation. While rejecting submissions failing to meet the technical requirements could be considered, the journal's principal objective is to publish high-quality content and advance the disciplines it represents; therefore, limiting the impact of papers without assessing their merit would contravene both the interests of the editorial board and those of science. Currently, *The Problems of Literary Genres* recruits texts via email, though texts submitted via OJS are also considered, despite not being the preferred or prominently advertised method on the website.

The editorial process, therefore, is conducted in a largely traditional manner. Conducting a given scientific article from submission to publication entails between a dozen and a few dozen emails with the editorial secretary, a strategy that, for the moment, represents the most effective solution for authors and others involved in the publishing process.

DIGITIZATION AND ARCHIVING – SECURITY AND VISIBILITY

In 2021, the Łódź Scientific Society, via the initiative of the editorial board of *The Problems of Literary Genres* and the editor-in-chief, partnered with the Library of the University of Lodz. The Director of the Library of the University of Lodz agreed to digitize resources held in the library's collection, encompassing all issues of the journal from 1958 to 2010.

are so important in the evaluation of scientific units. While there is sometimes an appreciation of reviewers in internal evaluation in individual universities, this is a disproportionately small “gain” in relation to the burden on the reviewer and the workload. The system in this matter would definitely need to be reformed.

The digitization of over one hundred issues of *The Problems of Literary Genres* was completed in 2022, and the Repository team at the University of Lodz initiated the deposition of materials, now available on the RUŁ platform.¹⁵

The materials were digitized using OCR (Optical Character Recognition) software, enabling machine-readable characters. Files were saved in PDF and TIFF formats, and covers were also digitized (JPG, TIFF). The full issues were then divided into individual articles, compressed, and annotated with a Dublin Core metadata set, entered alongside the file into the repository. In addition, issues already accessible as PDFs on the journal's website were deposited. Files from 2011–2017, published as full issues in PDF format, have been divided and uploaded to RUŁ, with missing metadata completed; issues from 2018–2022 have also been transferred. This collaboration with the UŁ Library is ongoing – *The Problems of Literary Genres* maintains an open collection in the UŁ Repository, within which new collections will be created for current issues of the journal. By the end of July 2023, 1773 files had been placed in the collection.

This archiving strategy ensures the security of materials in the digital environment. Materials were not assigned DOI identifiers until 2017; due to the RUŁ, they have since acquired permanent Handle identifiers. Additional security is provided by the UŁ servers and regular backups. Furthermore, depositing journal resources in the UŁ Repository positively impacts their visibility. This repository, based on DSpace software, is indexed in databases and aggregators (e.g., OpenAIRE, CORE, OpenDOAR) and well-positioned in search engines, including Google Scholar. Linking to the ORCID database also allows authors to link to their ORCID identifiers.

OPENNESS VERSUS TRADITION – TIME FOR CHANGE

Maintaining a competitive position within the scientific journal market, amidst increasing demands and evolving research and regulations regarding publications funding, necessitates the revision of traditional approaches to scientific content publishing. Whereas subscription or gold open access models enable self-funding, journals published within the diamond model must ensure both compliance with funder expectations and the accommodation of authors, who can select from numerous potential publication venues. In the case of *The Problems of Literary Genres* the necessary changes principally concerned the publication policy and journal profile.

¹⁵ <https://repozytorium.uni.lodz.pl/handle/11089/40698>

OPEN ACCESS POLICY

As of 2019, texts appearing in *The Problems of Literary Genres* are licensed under Creative Commons. Editions from 2011–2018 have been made accessible by the publisher on the website, but without explicit licenses specifying usage parameters. These materials are, therefore, available under the so-called brown open access. The default license for issues from 2019–2021 remained the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works 4.0 International license, or CC BY-NC-ND. In 2022, the editors, in collaboration with the primary publisher, enabled authors to select between two licenses – the existing CC BY-NC-ND and CC BY (Attribution 4.0 International). The desire to resolve copyright matters and include a second, more liberal license was driven by the pursuit of a fully open publishing model with clear rules, and was also linked to the National Science Center's published openness policy (NCN, 2020). Articles resulting from NCN-funded grants must meet certain criteria, with CC BY license being mandatory; texts licensed to restrict commercial exploitation (non-commercial, NC) are ineligible for grant settlements. Therefore, from 2022 onward, authors accepted for publication in *The Problems of Literary Genres* select their open access license. In addition, there is a provision on the website that authors do not cede economic rights to the publisher.

Meeting the expectations of research funders constituted another reason for the editors' decision in 2022 to register the journal in the Directory of Open Access Journals. The DOAJ database and its associated Journal Checker Tool feature in NCN's policy, and visibility within these platforms' search engines can influence authors' decision to submit to a particular publisher. Both the recommendations of the Publishers' Office of the University of Lodz regarding open licenses and registration within DOAJ and the Łódź Scientific Society's prompt action illustrate the publisher's crucial role in the journal's development and increased visibility among recognized open access journals.

PROFILE AND VERSION OF THE JOURNAL

The registration of the journal in the DOAJ database, alongside its inclusion in the Sherpa Romeo international catalogue of publishing policies in the same year, prompted the substantive assessment of *The Problems of Literary Genres*. The journal now encompasses literary studies, cultural and religious studies, art sciences, and, added by the MEiN in the July 2023 list without prior consultation with the editorial board, Polish studies. The strict genological focus remains central; however, just as literary genology evolves (Grochowski, 2018), so the profile of *The Problems of Literary Genres* has shifted. As such, the editorial board has expanded to encompass researchers specializing in cultural studies and in the relationship between literature and other arts, new media, and digital games.

The evolution of *The Problems of Literary Genres* into an open-access and digitally published journal has provided the editors and publisher with new opportunities, including the publication of texts in Early View. From 2022, articles appear on the publisher's platform immediately following positive reviews, factual and editorial corrections, and submission – the text is not delayed for publication within a full issue. This strategy arose primarily from the need for authors to report their publications (with links to the digital version) for evaluation purposes. Articles appearing in Early View are readable, citable, and accessible more quickly than previously.

Open science is centrally predicated upon online access; consequently, even if a journal has been or is being published, as *The Problems of Literary Genres* has been, in dual format – paper and digital – the primary version for recipients is the digitally accessible one. Acknowledging this and the introduction of Early View, the decision was made to return to the semi-annual publication schedule. The publication of a quarterly journal is no longer justified – texts can be published more rapidly, and publishing two issues yearly represents an economic solution, reducing publication costs. The Łódź Scientific Society also agreed to reduce the printing of the paper version. Currently, copies are solely produced for the publisher's and editorial office's libraries and archives.

Thus, the digital version has become the primary format, necessitating editorial team changes regarding content presentation. The journal layout was adapted for the electronic version in 2023, eliminating QR codes useful in the paper version and highlighting authors' affiliations on a separate tab. In order to comply with indexing database requirements, a requirement for the transcription of non-Latin notations in metadata has been instituted. Further changes are planned, including the introduction of additional file formats (HTML) and metadata.

The collaboration between the editorial board of *The Problems of Literary Genres* and its publishers – the Łódź Scientific Society and the University of Lodz Publishing House – not only enables the efficient implementation of changes in publication policy and content presentation but also provides the impetus for these changes. Changes are essential for a journal to maintain market relevance and researchers' awareness. Sixty-five years of existence represent not solely a legacy for *The Problems of Literary Genres* but also a responsibility. A traditional image needed to be replaced by a modern editorial and publishing policy.

REFERENCES

- Biała Księga. Raport na temat rynku wydawnictw naukowych w Polsce w 2021 roku. (2021). Polska Izba Książki, Stowarzyszenie Wydawców Szkół Wyższych, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. http://www.pik.org.pl/konferencja-publikacje-naukowe/documents/Biala-Ksiega_Raport_PIK.pdf (accessed on August 14, 2023).
- Brzozowska, A., Piestrzynski, T., Zatora, A. (2021). Publikowanie otwarte. Praktyczny przewodnik dla badaczy. Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego. <http://hdl.handle.net/11089/47541>
- Deed – Attribution 4.0 International – Creative Commons. (b.d.). *Creative Commons*. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>
- Deed – Attribution-Noncommercial-NoDerivatives 4.0 International – Creative Commons. (b.d.). *Creative Commons*. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>
- Directory of Open Access Journals – DOAJ. (b.d.). <https://doaj.org/>
- Gazda, G. (1992). Stefania Skwarczyńska jako wydawca i redaktor. In M. Bielacki & J. Trzynałdowski (eds.), *Stefania Skwarczyńska. Uczony, Nauczyciel, Wychowawca*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Gazda, G., Tynecka-Makowska, S. (eds.) (2006). *Słownik rodzajów i gatunków literackich*. TAIWPN Universitas.
- Grochowski, G. (2018). *Pamięć gatunków. Ponowoczesne dylematy atrybucji gatunkowej*. Instytut Badań Literackich PAN.
- Grudniewicz, A., Moher, D., Cobey, K. D., Bryson, G. L., Cukier S., Allen, K., Ardern, C., Balcom, L., Barros, T., Berger, M., Ciro, J. B., Cugusi, L., Donaldson, M. R., Egger, M., Graham, I. D., Hodgkinson, M., Khan, K. M., Mabizela, M., Manca, A.,..., Lalu, M. M. et al. (2019). Predatory journals: no definition, no defence. *Nature*, 576, 210–212. <https://doi.org/10.1038/d41586-019-03759-y>
- Hübner, I. (2019). Zagadnienia Rodzajów Literackich. Początki. *Zagadnienia Rodzajów Literackich*, 3(131), 139–145. HANDLE: 11089/44337
- Kulczycki, E. (2023). *The Evaluation Game. How Publication Metrics Shape Scholarly Communication*. Cambridge University Press.
- Mikołajuk, L., Goszczyńska, A. (2016). Rola biblioteki akademickiej w procesie otwierania nauki na przykładzie funkcjonowania Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego. In: S. Skórka & M. Rogoż (eds.), *Bibliotekarz 2.0. Nowe technologie. Nowe wyzwania*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego (pp. 178–189). <http://hdl.handle.net/11089/18094>
- Ministerstwo Edukacji i Nauki [MEiN] (2023). *Komunikat Ministra Edukacji i Nauki z dnia 17 lipca 2023 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych*. <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-ministra-edukacji-i-nauki-z-dnia-17-lipca-2023-r-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materi-alow-z-konferencji-miedzynarodowych> (accessed on August 29, 2023).
- Narodowe Centrum Nauki [NCN] (2020). *Polityka Narodowego Centrum Nauki dotycząca otwartego dostępu do publikacji*. https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/zarzadzania-dyrektora/zarzadzenieDyr-38_2020.pdf (accessed on August 29, 2023).
- Ostrowski, W. (1992). „Słownik rodzajów literackich” w zamierzeniu Stefani Skwarczyńskiej i w realizacji. In M. Bielacki, J. Trzynałdowski (eds.), *Stefania Skwarczyńska. Uczony, Nauczyciel, Wychowawca*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Rozkosz, E. (2014). Open Journal Systems – wartość dodana czasopisma. *Biuletyn EBIB*, 4(149). <https://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/374/393> (accessed on August 15, 2023).
- Scopus (2023). *CiteScore 2022 update is live in Scopus!*. <https://blog.scopus.com/posts/citescore-2022-update-is-live-in-scopus> (accessed on August 29, 2023).

- Sendyka, R. (2009), Słownik rodzajów i gatunków literackich. *Teksty Drugie*, 3, 152–161.
- Sherpa Romeo. <https://www.sherpa.ac.uk/romeo/>
- Skwarczyńska, S. (1947). Projekt „Słownika rodzajów literackich”. *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*, 2(1).